

Szigeti feia de les sonates i partites de Bach. Aquell mateix any (1923) va decidir compondre sis sonates per a violí sol i dedicar cadascuna d'elles a un gran intèrpret: Szigeti, Thibaud, Enescu, Kreisler, Crickboom i Manuel Quiroga.

No hi ha dubte que l'ànima de Bach és present en totes les sonates, però en la número 2 és on es fa més evident. L'obra comença amb un moviment titulat "Obsessió" justament per aquest bachianisme tan insistent. Les primeres notes són exactament les mateixes de la Partita núm. 3, però aviat les desconstrueix amb una violència intensa que acaba portant-nos cap a reminiscències del cant mortuori Dies irae. El segon moviment, "Malinconia", segueix insistent en aquest cant d'origen gregorià, mentre que el tercer, "Dansa de les ombres", planteja una sara-

banda en pizzicato amb un seguit de variacions, algunes d'elles també molt bachianes. L'obra acaba amb un trepidant "Les furies", ràpid, virtuosístic, i amb sons inquietants interpretats sul ponticello, amb l'arc a prop del pont, que explota totes les possibilitats de l'instrument i exigeix el màxim a l'interpret.

David Puertas Esteve, divulgador musical

biografia

Helena Satué

Amb una trajectòria marcada pel talent i l'excel·lència, Helena Satué s'ha consolidat com una de les violinistes més destacades de la seva generació. Va iniciar-se amb el violí als cinc anys i des de llavors ha desenvolupat una carrera sòlida, brillant i amb projecció internacional.

Formada a institucions de prestigi com l'Escola Superior de Música Reina Sofia de Madrid i el Conservatori Nacional de París, Helena va perfeccionar els seus estudis a la Hochschule für Musik Köln amb la reconeguda professora Mihaela Martin, on va obtenir el títol de màster el 2011.

Premiada des de molt jove en concursos nacionals i internacionals, la crítica especialitzada destaca la seva tècnica refinada, el seu domini absolut de l'instrument i una musicalitat elegant i expressiva. La seva activitat artística l'ha portat a actuar com a solista, música de cambra i integrant d'orquestrades en escenaris d'arreu d'Europa.

Compromesa també amb la pedagogia, inicia la seva tasca docent com a assistent de Keiko Wataya a Musikene, i des del 2011 és professora de violí a l'ESMUC, formant noves generacions de músics amb la seva experiència i sensibilitat artística.

El 2014 funda el Cosmos Quartet, amb el qual ha aconseguit un reconeixement creixent dins del panorama musical europeu, destacant-se per la seva qualitat interpretativa i la profunditat en el treball de repertori per a quartet de corda.

Toca un instrument construït per David Bagué a Barcelona l'any 2019.

organitza:

iber:Camera

amb el suport de:

col·labora:

festival:Cervià

XVè aniversari

helenasatué
violí

bach / ysaÿe

divendres 19 de setembre de 2025, 20:30h
monestir de santa maria de cervià de ter

johann sebastian bach

(1685-1750)

sonata per a violí núm. 3, en do major, bwv 1005 (1720)

- I. Adagio
- II. Fuga
- III. Largo
- IV. Allegro assai

—

partita per a violí sol núm. 3, en mi major, bwv 1006 (1720)

- I. Preludio
- II. Loure
- III. Gavotte en Rondeau
- IV. Menuets I & II
- V. Bourrée
- VI. Gigue

eugène ysaÿe

(1858-1931)

sonata per a violí sol núm. 2, en la menor, op. 27 (1923)

- I. Obsession – Prélude - Tempo moderato
- II. Malinconia - Poco lento
- III. Danse des ombres – Sarabande - Lento
- IV. Les furies - Allegro furioso

duració estimada del concert: 90 minuts (pausa inclosa)

El primer violinista que va triomfar pujant tot sol a un escenari davant de centenars de persones va ser Niccolò Paganini. Corrien els primers anys del segle XIX i, fins a aquell moment, un violí tocant sense acompanyament d'orquestra era un format molt poc habitual. Com és, doncs, que Bach va compondre obres per a violí sol 100 anys abans del fenomen “Paganini”?

A l'època del Barroc hi ha força literatura per a Bach-, però hem d'imaginar un entorn d'interpretació molt diferent al del concert públic del Romanticisme. La música —exceptuant la religiosa i la popular— era per al gaudi exclusiu de la noblesa que, ja des de l'època del Renaixement i fins i tot abans, a l'Edat Mitjana, tenia per costum contractar músics que els amenitzessin les tardes de diumenge. Aquests músics podien anar esporàdicament a palau, tocar i marxar cap a casa, o bé podien formar part del personal fix del noble en qüestió, al mateix nivell que els cuiners, cambrers, mossos de cavallerisses, etcètera. Tenir músics en plantilla permetia als prínceps, reis i bisbes escoltar música cada vegada que els vingués de gust, no solament els diumenges. Per això els músics “de cambra” i “mestres de capella” havien de tenir música preparada constantment, amb composicions noves i adaptades als diferents conjunts instrumentals de què es disposés en cada moment. Moltes d'aquestes obres eren per a un sol instrument, ja fos un llaüt, una viola de gamba o un instrument de tecla com una espineta o un clavicordi. El cas és que, a l'època de Bach, encara era prou habitual que l'amo cridés un dels seus músics i li digués: “Toca una estona per a mi”.

Les sis obres que Bach va compondre per a violí sol responen a aquest format de “música de circumstàncies”, música per entretenir el noble, obres per tenir a mà en cas d'urgència, i no pas al concepte de música de concert per a satisfer un públic que omplís un teatre. Els intèrprets actuals, quan les treballen i aprofundeixen en elles, s'adonen que, malgrat que són obres d'una gran dificultat, no tenen un objectiu virtuosístic, no són peces de lluïment. Fins i tot senten que potser Bach no va tenir en compte cap tipus de públic a l'hora d'escriure-les: és possible que les escrivís només per al seu gaudi personal? Potser

són el fruit de llargues hores d'estudi amb l'instrument a la mà, buscant sons i silencis, conduccions de veus internes, sense cap interès concret per mostrar-ne el resultat?

Recordem que Bach era un excel·lent violinista i que, abans de guanyar-se la vida com a organista, havia estat intèrpret de violí al servei del duc de Weimar i, més tard, del príncep de Köthen (on, segurament, va escriure aquestes obres). El cas és que són peces que permeten una interpretació molt personal, que cada intèrpret se les fa seves i les toca acceptant el repte d'estar jugant una partida que Bach va proposar fa 300 anys. Potser el públic també ha d'acceptar un repte quan les escolta: el repte d'empatitzar amb l'intèrpret, de deixar-se portar amb total confiança, de capbussar-se en aquest so màgic i inexplicable que va ser escrit més per a ser tocat que per a ser escoltat.

La diferència principal entre les sonates i les partites és el caràcter: les primeres, més serioses, responen al model de “sonata da chiesa” (sonata d'església) en quatre moviments; les segones, més extravertides i disteses, són “sonates da camera” o “suites”, formades per diversos moviments de dansa. No es van publicar fins 50 anys després de la mort de Bach i es van utilitzar únicament com a obres d'estudi fins ben entrat el segle XX. Actualment se les considera obres principals en el catàleg de l'autor i fins i tot obres cabdals de la humanitat. Tant és així que la Gavotte rondeau de la Partita núm. 3 forma part del CD gravat en or que des de l'any 1977 viatja per l'espai dintre la sonda Voyager a la recerca de civilitzacions llunyanes. Si algun ésser més enllà del nostre sistema solar l'escolta, s'adonarà que érem una civilització que valia la pena.

Eugène Ysaÿe va ser un músic complet que va destacar en totes les tecles que va tocar: intèrpret de violí, compositor, pedagog i director d'orquestra. De ben jove ja era admirat per personalitats com Liszt, Schumann o el violinista Joseph Joachim. Va fer una carrera fulgurant a Europa i als Estats Units. En la seva maduresa, ben entrats els 60 anys, va quedar meravellat per la interpretació que el violinista hongarès Joseph